

Handläggare
Karin Särkijärvi Zettervall
Karin.Sarkijarvi-Zettervall@huddinge.se

Grundskolenämnden

SOU 2020:79 delbetänkandet ”Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området” – svar på remiss från Arbetsmarknadsdepartementet

Förslag till beslut

Grundskolenämnden godkänner förvaltningens synpunkter och överlämnar tjänsteutlåtandet som nämndens yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Huddinge kommun har fått delbetänkandet ”Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området” på remiss från Arbetsdepartementet.

Delbetänkandet innehåller två delar. Den första delen handlar om att analysera om nuvarande bestämmelser om tillsyn i diskrimineringslagen (DL) avseende aktiva åtgärder är ändamålsenliga för en effektiv efterlevnad av lagen. Den andra delen analyserar hur tillsynen över bestämmelserna i DL när det gäller det skollagsreglerade området i sin helhet kan flyttas från Diskrimineringsombudsmannen (DO) till Statens skolinspektion.

Betänkandet har gått på intern remiss till förskolenämnden, grundskolenämnden samt gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden.

Barn- och utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till föreslagna ändringar som rör skollagsreglerad verksamhet och gör bedömningen att förslagen som presenteras i betänkandet leder till en stärkt ställning för barn och elever som utsätts för diskriminering och trakasserier inom skolan.

Skolverket har tidigare tillhandahållit Allmänna Råd om arbetet vilket förvaltningen förutsätter kommer återupptas om ansvaret för tillsynen läggs över på Skolinspektionen. Allmänna Råd beskriver hur någon kan eller bör göra för att uppfylla en bindande regel i en lag, förordning eller föreskrift.

Beskrivning av ärendet

Huddinge kommun har fått delbetänkandet ”Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området” SOU

2020:79 på remiss från Arbetsdepartementet. Betänkandet har gått på intern remiss i kommunen till förskolenämnden, grundskolenämnden samt gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden.

Delbetänkandet innehåller två delar. Den första delen handlar om att analysera om nuvarande bestämmelser om tillsyn i diskrimineringslagen (DL) avseende aktiva åtgärder är ändamålsenliga för en effektiv efterlevnad av lagen och vid behov föreslå ändringar som kan leda till en ökad efterlevnad.

Den andra delen analyserar hur tillsynen över bestämmelserna i DL när det gäller det skollagsreglerade området i sin helhet kan flyttas från Diskrimineringsombudsmannen (DO) till Statens skolinspektion.

Del 1: Delbetänkandets förslag och överväganden för en effektivare tillsyn över aktiva åtgärder

Följande förslag och åtgärder föreslås:

- Det ska inte längre finnas en uttrycklig bestämmelse i DL om att DO i samband med sin tillsyn ska försöka få dem som omfattas av bestämmelserna att frivilligt följa dessa. Det är ovanligt att det i lag betonas att en myndighet ska förmå enskilda att frivilligt följa lagen vid tillsyn på olika samhällsområden.
- Det ska bli möjligt att meddela föreskrifter avseende reglerna om aktiva åtgärder i DL inom arbetslivsområdet och inom högre utbildning. Utredningen föreslår att en myndighet, förslagsvis expertmyndigheten DO, genom bemyndigande i lag och förordning ges rätt att utfärda föreskrifter.
- Det inrättas ett särskilt föreskriftsråd hos DO med ledamöter från arbetsmarknadens parter, universitets- och högskoleområdet samt civila samhället som kan tillföra myndigheten kunskaper och erfarenheter bl.a. om de verksamheter som ska regleras och om vilka behov av förtydliganden som finns.
- DO ska i arbetet med att ta fram föreskrifter inom arbetslivets område enligt 3 kap. DL. Utöver konsultationer med föreskriftsrådet, ska samråda med arbetsmarknadens parter innan DO fattar beslut om föreskrifter.
- När det gäller sanktioner för överträdelser av bestämmelserna om aktiva åtgärder i 3 kap. DL inom arbetslivsområdet och inom området för högre utbildning bedöms att vitesföreläggande ska kvarstå som sanktionsform i de fall en arbetsgivare eller en utbildningsanordnare inom högre utbildning inte uppfyller lagens krav.
- Nämnden mot diskriminering ska pröva frågor om vitesföreläggande. Utredningen har utifrån sina överväganden bedömt att Nämnden mot diskriminering ska kvarstå, fast med färre antal ledamöter. Syftet är att förenkla och effektivisera nämndens handläggning av ärenden.

- De centrala arbetstagarorganisationer som en arbetsgivare är bunden till av kollektivavtal ska ges förstahandsrätt att kunna göra en framställning till Nämnden mot diskriminering om vitesföreläggande.
- Regeringen bör ge DO och Arbetsmiljöverket, AV, i uppdrag att samverka vad gäller det systematiska arbetsmiljöarbetet i arbetsmiljölagen i förhållande till aktiva åtgärder i DL.
- Regeringen bör överväga att utreda frågan om det ska införas likabehandlingsombud som mer direkt kan representera arbetstagarnas intressen i arbetet med aktiva åtgärder.

Del 2: Utredningens förslag och överväganden om överflyttning av tillsyn och talerätt till Skolinspektionen

- Tillsynsansvaret för det skollagsreglerade området i DL överförs från DO till Skolinspektionen. Skollagens administrativa sanktioner i 26 kap. ska gälla vid tillsynen.

Förslaget baseras på att Skolinspektionen har mångfald större personella resurser för att utöva tillsyn än vad DO har. Dessutom har Skolinspektionen enbart det skollagsreglerade området som tillsynsområde, medan DO utövar tillsyn över flera olika områden. Den tillsyn som utförs av Skolinspektionen sker också i viss mån på plats i skolorna, medan DO, med hänsyn till myndighetens begränsade resurser, endast bedriver en s.k. skrivbordstillsyn. Skollagen tillhandahåller dessutom effektivare sanktioner än DL.

- Bestämmelserna om diskrimineringsförbudet, förbudet mot repressalier och utbildningsanordnarens utrednings och åtgärdsskyldighet för det skollagsreglerade området föreslås även fortsättningsvis ska följa av 2 kap. DL.
- De materiella bestämmelserna om aktiva åtgärder avseende diskriminering ska kvarstå samlat i DL. Bestämmelserna om aktiva åtgärder avseende kränkande behandling ska innehållsmässigt samordnas med reglerna om aktiva åtgärder avseende diskriminering för det skollagsreglerade området, men kvarstå i skollagen.
- Skolverket ska ges möjlighet att meddela föreskrifter avseende arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering enligt DL för det skollagsreglerade området och mot kränkande behandling enligt skollagen.
- Ett kunskapslyft om diskriminering föreslås vid Skolinspektionen. Det bör kunna ske genom nyrekrytering och internutbildning om diskriminering.

Förvaltningens synpunkter

Barn- och utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till föreslagna ändringar för den skollagsreglerade verksamheten. Bedömningen är att förslagen leder till en stärkt ställning för barn och elever som utsätts för diskriminering och trakasserier inom skolan.

Förslaget att Skolinspektionen får det övergripande ansvaret för tillsyn av både kränkande behandling och diskriminering innebär en ansvarsöverflyttning till en myndighet som kan möjliggöra att frågor avseende diskriminering får ökad prioritet. Att Skolinspektionen dessutom föreslås kunna företräda enskilda barn och elever i diskrimineringsmål innebär också ett ökat skydd för dessa.

I nuläget utreder Skolinspektionen och BEO samtliga anmälningar om kränkande behandling som inte uppenbart saknar relevans. DO:s arbete är inriktat på att utreda de ärenden som kan få störst effekt på samhällsutvecklingen vilket innebär att DO för talan i mål som är av principiellt intresse. I tidigare remissomgångar har DO lyft fram att man ifrågasätter effektiviteten i att driva enskilda ärenden eftersom det tar fokus från myndighetens större samhälleliga ansvar. DO har ännu inte utrett något elevärende inom grundskolans verksamhetsområde i Huddinge.

Bestämmelserna om aktiva åtgärder avseende diskriminering ska enligt förslaget kvarstå samlat i DL. Bestämmelserna om åtgärder avseende kränkande behandling ska innehållsmässigt samordnas med reglerna om aktiva åtgärder avseende diskriminering för det skollagsreglerade området, men kvarstå i skollagen. Att samordna arbetet med aktiva åtgärder innebär att arbetet kan ske mer effektivt och underlättar för skolhuvudmännen och verksamheterna att organisera ett mer samlat och systematiskt kvalitetsarbete i frågor om att förebygga kränkande behandling, diskriminering och trakasserier samt att främja likabehandling. Kränkande behandling och diskriminering i form av trakasserier mellan elever är i grunden väldigt lika företeelser.

Grundskolenämnden har beslutade ”Riktlinjer för skollagsreglerade verksamheters arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling” som redan nu omfattar diskrimineringsgrunderna och annan kränkande behandling. Som en förlängning av riktlinjerna har förvaltningen tagit fram stöd och rutiner för såväl diskrimineringsgrunderna som annan kränkande behandling, exempelvis enkätfrågor för kartläggning, mall för upprättande av Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Därtill har förvaltningen tagit fram ett digitalt strukturstöd för anmälan, utredning och dokumentation av misstanke om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Ett gemensamt synsätt finns således redan men behöver utvecklas ytterligare om förslagen om ändringar genomförs. Exempelvis behöver kränkingsgrund tydligare framgå vid utredningar, huruvida det handlar om trakasserier med kopplingar till diskrimineringsgrunderna eller annan kränkande behandling som regleras i skollagen.

Skolverket har tidigare tillhandahållit Allmänna Råd om arbetet vilket förvaltningen förutsätter kommer återupptas om ansvaret för tillsynen flyttas till Skolinspektionen. Allmänna Råd beskriver hur någon kan eller bör göra för att uppfylla en bindande regel i en lag, förordning eller föreskrift. Råden i sig är inte bindande, men om verksamheten väljer att inte följa dem ska den kunna visa att samma resultat uppnås på annat sätt. Allmänna Råd är till stor hjälp för kommuner i tolkning av handlingsutrymme.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Barn- och utbildningsförvaltningen gör bedömningen att betänkandets förslag och överväganden om överflyttning av tillsyn och talerätt till Skolinspektionen inte får några ekonomiska eller juridiska konsekvenser för kommunen eftersom området redan idag ryms inom nuvarande uppdrag.

Johan Skofteröd
Utbildningsdirektör

Anna-Karin Mäntylä
Verksamhetschef grundskola

Bilagor

Remisshandlingar

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen
Akten